

Wirtualne Panoramy Krakowa

2010-07-20

Dziedziniec Arkadowy Zamku Królewskiego na Wawelu

Szczytowy okres rozwoju architektury i kultury artystycznej Wawelu przypada na czasy panowania Jagiellonów, zwłaszcza Zygmunta Starego i Zygmunta Augusta. W latach 1506-1534 przebudowano gotycki pałac na renesansową rezydencję ze wspianym dziedzińcem Arkadowym.

Wejście na dziedziniec pałacu prowadzi przez budynek bramy, przebudowany w stylu renesansowym. Na jego elewacji widnieje kamienny Orzeł Piastowski z datą 1370, pochodzący z zamku Kazimierza Wielkiego w Łobzowie. W sieni znajdują się tarcze z herbami Polski, Litwy i Sforzów dłuta Berrecciego, wykonane w 1534 r. Podłucha dwóch arkad w sieni zdobią rozety, dzieło Franciszka Florentczyka (1507) i Berrecciego (1525). Klasycystyczne zwieńczenie fasady pochodzi z końca XVIII w.

Niezwykłe wrażenie wywiera arkadowy dziedziniec z krużgankami, które opinają trzy skrzydła mieszkalne i ścianę kurtynową od południa. Na drugim piętrze zachodniego skrzydła widnieje wykusz, reprezentujący czyste formy florenckiego renesansu - dzieło Franciszka Florentczyka z lat 1504-1507. Ozdobna oprawa wykusza, dekoracja arabeskowo - kandelabrowa i trzy polichromowane herby, są najstarszym przykładem włoskiej ornamentyki renesansowej w polskiej architekturze. Skrzydło wschodnie i południowe obiega pod dachem malowany fryz z popiersiami cesarzy i cesarzowych, dzieło Dionizego Stuby z lat 1535-1536. Fryz ten zdobił pierwotnie wszystkie ściany pałacu od strony dziedzińca.

Obecny kształt pałacu jest wynikiem przebudowy w latach 1506-1534. Zachodnie i północne skrzydło wzniesiono w oparciu o budynki gotyckie; wschodnie skrzydło powstało na nowych fundamentach. Od strony południowej zbudowano mur (kurtyna) również z krużgankami, zamykający renesansowy dziedziniec. Grupa kamieniarzy kierowana przez Bartłomieja Berrecciego wykonała i zamontowała renesansowy detal we wszystkich częściach pałacu. Część obramień okiennych i portali posiadała jeszcze cechy gotycko-renesansowe. Podczas przebudowy rezydencji uległy likwidacji dawne kaplice pałacowe - św. Marii Egipcjanki i rotunda św. Feliksa i Adaukt. Po pożarze w 1595 r. Zygmunt III Waza odnowił i rozbudował skrzydło północne. Na początku XVII w. powstała przy narożniku północno-wschodnim wieża, nakryta barokowym hełmem. Podobną wieżę mieszkalną, tzw. Sobieskiego, dobudowano później do północno-zachodniego naroża pałacu. Wnętrza otrzymały wystrój architektoniczno-rzeźbiarski w stylu wczesnego baroku rzymskiego.

Obecnie pałacowe wnętrza zajmuje pięć ekspozycji prezentujących zbiory muzealne Zamku Królewskiego na Wawelu: "Komnaty królewskie", "Apartamenty prywatne", "Wschód w zbiorach wawelskich", "Skarbiec Koronny", "Zbrojownia", "Wawel zaginiony".